

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТА СЕКЦИЯ

ДЕЛОТО ПЕНДОВ с/у БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 44229/11)

РЕШЕНИЕ

Чл. 1 P1 • Контрол върху използването на собствеността • Ненужно продължително задържане на компютърния сървър на жалбоподателя в контекста на наказателно производство срещу трети страни • Пропуск на органите да извършат експертиза на сървъра и да копират относимата информация • Значение на сървъра за професионалната дейност на жалбоподателя

Чл. 10 • Свобода на изразяване • Ограничена функционалност на културния уебсайт на жалбоподателя поради ненужно продължителното задържане на неговия компютърен сървър

СТРАСБУРГ

26 Март 2020 г.

Това решение ще стане окончателно при обстоятелствата, посочени в член 44, параграф 2 от Конвенцията. Може да подлежи на редакционен преглед.

По делото Пендов с/у България,

Европейският съд по правата на човека (Пета секция), заседаващ в състав:

Шифра О'Лиъри, *Председател*,
Габриеле Кушко-Стадълмайър,
Андре Потоцки,
Йонко Грозев,
Мартинш Миц,
Лйътиф Хюсеинов,
Ладо Цхантуриа, *съдии*,

и Клаудиа Вестердаик, *Секретар на Отдела*,

Като взе предвид:

жалбата срещу Република България, подадена до Съда, съгласно член 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от български гражданин, г-н Лазар Милков Пендов („жалбоподателят“), на 1 Юли 2011 г.;

решението за уведомяване на българското правителство („правителството“) за оплакванията, свързани с претърсването и изземването на имуществото на жалбоподателя, изземването на кореспонденцията му и други лични материали и затварянето на уебсайта му, както и обявяването за недопустима на останалата част на жалбата;

становищата на страните;

След обсъждане на закрито заседание, на 3 Март 2020 г.,

постановява следното решение, прието на тази дата:

ВЪВЕДЕНИЕ

Жалбоподателят се оплаква, като се позовава на членове 6, 7, 8 и 10 от Конвенцията и член 1 от Протокол № 1 от изземването и задържането от органите на прокуратурата на компютърен сървър, негова собственост, по повод на наказателно производство срещу трети лица. Задържането на сървъра и съдържащата се в него информация също така е довело до ограничената функционалност за значителен период от време на уебсайт, управляван от жалбоподателя и хостван на този сървър.

ФАКТИТЕ

1. Жалбоподателят е роден през 1986 г. и живее в Пловдив. Той е представляван от г-н М. Екимджиев и г-жа К. Бончева, адвокати, практикуващи в Пловдив.

2. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент г-жа И. Станчева-Чинова от Министерството на правосъдието.

3. През 2010 г. издателство се оплаква в полицията, че книга, публикувана от него, е била предоставена в интернет в нарушение на авторското право - твърдяно престъпление по член 172а от Наказателния кодекс (виж параграф 18 по-долу). Последвалото разследване показва, че сайтът, който е качил книгата, е частично хостван на сървър, собственост на жалбоподателя. Разследването също установява помещенията, в които се съхранява въпросният сървър.

2. По това време сървърът хоства и редица други уебсайтове, включително един, посветен на японската аниме култура, собственост на жалбоподателя и администриран от него.

3. След искане на полицията, на 18 юни 2010 г. съдийка в Софийския районен съд издава разрешение за претърсване и изземване, позволяващо претърсването на помещенията, в които се съхранява сървърът на жалбоподателя. Тя счита, че има достатъчно основания да се смята, че подобно претърсване ще открие доказателства, свързани с разследването.

6. Претърсването е извършено на 21 юни 2010 г. от полицията в София. Служителите изземат и изнасят сървъра на жалбоподателя. Жалбоподателят не присъства, а лицето, което основно използва помещенията и присъства, обяснява, че сървърът на жалбоподателя хоства основно неговия аниме сайт.

7. На жалбоподателя не са предоставени копия от издаденото по делото разрешение за претърсване и изземване или от протокола за претърсване и изземване. На 23 юни 2010 г. той е разпитан от полицията.

8. На 23 юли 2010 г. жалбоподателят подава в Софийската районна прокуратура искане за връщане на сървъра си, по член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс (виж параграф 20 по-долу). Той посочва, че информацията, необходима за наказателното разследване на замесените трети страни, може да бъде копирана, така че сървърът да му бъде върнат и обяснява, че сървърът също така хоства няколко други сайта, включително неговия собствен. Този сайт спира да функционира поради изземването, а някои от предлаганите от него услуги, като неговата чат услуга, не могат да бъдат възстановени без данните, съдържащи се на сървъра. Жалбоподателят счита, че затварянето на неговия сайт го е „дискредитирало“ в очите на потребителите и неговите колеги. Той също така посочва, че е инвестирал много лични усилия и финансови средства в него. Той заявява, че по-рано сайтът е бил посещаван от 500 до 600 потребители на ден.

4. На 10 август 2010 г. жалбоподателят внася в Софийската районна прокуратура допълнително искане за връщане на имуществото му, като обяснява, че личната кореспонденция на потребителите на неговия сайт е била съхранявана на сървър и изземването на тази кореспонденция не би трябвало да е разрешено. Сървърът също така е съдържал „обекти на авторски права“. Жалбоподателят заявява също така, че липсата на неговия сайт му е причинила „значителни щети“, включително от финансов характер. Той счита за несправедливо, че трябва да търпи такива „тежки последици“, тъй като не е имало оплаквания по отношение на собствения му сайт.

5. На 16 октомври 2010 г. жалбоподателят пише до Главния прокурор. Той се оплаква от изземването на сървър си, което счита за незаконно, и посочва, че сървърът не му е върнат, въпреки че не е бил обект на експертиза (виж по-долу). Той обяснява отново, че сървърът хоства други сайтове, както и неговия собствен сайт, и че също така съдържа кореспонденцията на потребителите на този сайт. Заявява, че е понесъл значителни загуби, включително от задържането на софтуерен продукт, който разработва. На 27 октомври 2010 г. заявява в допълнение, че сървърът съдържа „обекти на авторски права“ както негови, така и на други хора. В допълнително писмо от 18 януари 2011 г., адресирано до Главния прокурор жалбоподателят посочва, без допълнителни обяснения, че действията на властите са нарушили правата му на личен живот и кореспонденция, гарантирани с чл. 8 от Конвенцията.

11. Междувременно, на 29 юни 2010 г., разследващ полицай възлага експертиза, за да установи дали сървърът на жалбоподателя хоства разследвания сайт. Тя постановява, че в случай, че бъде намерена относима информация, експертът трябва да я копира на устройство за съхранение.

12. Въпреки това, тъй като е установено, че наказателно производство по същите факти вече е образувано от органите на прокуратурата в друг град - Троян, експертизата не е извършена и на 6 август 2010 г. производството в София е прекратено. В решението, с което се разпорежда прекратяването, се посочва, че Троянската районна прокуратура трябва да бъде уведомена, че в София се съхраняват физически доказателства, свързани със случая.

13. След като жалбоподателят пише до Главния прокурор през октомври 2010 г. (виж параграф 10 по-горе), този орган прави проверка. На 2 ноември 2010 г. Софийската районна прокуратура го информира за прекратяването на образуваното производство в София и за предоставянето на веществените доказателства на разположение на Троянската районна прокуратура. В писмо от 14 януари 2011 г. прокуратурата в Троян посочва, че няма информация за местонахождението на въпросните доказателства.

6. В писмо от 10 януари 2011 г. Върховната касационна прокуратура иска от двете районни прокуратури да установят къде се съхраняват веществените доказателства и ако не са необходими за разследването, да ги върнат.

15. Доказателствата са върнати с решение на Софийската районна прокуратура от 2 февруари 2011 г.

16. Сървърът на жалбоподателя му е върнат на 8 февруари 2011 г.

17. Самият уебсайт на жалбоподателя, който по това време функционира повече от четири години, спира да функционира след изземването на сървъра му на 21 юни 2010 г. На 23 юни 2010 г., използвайки друг сървър, заявителят успява да публикува на сайта изявление, призоваващо органите на прокуратурата да поправят „грешката“, която са направили. На 27 юли 2010 г., отново използвайки друг сървър, който той определя като такъв „с много ограничен капацитет“, той активира „базова“ версия на сайта, най-вече с цел да обясни на своите потребители какво се е случило. Тази версия е създадена въз основа на „частични стари архиви“ и според жалбоподателя има „силно ограничена и крайно недостатъчна“ функционалност: по-специално, форумът, чат-услугата и хостинга на изображения са напълно недостъпни. Уебсайтът е възстановен до пълната му функционалност едва след като сървърът е върнат на жалбоподателя. Според него обаче той никога вече не се връща към предишната си популярност. Понастоящем уебсайтът е активен, но „рядко посещаван“. След като не е била достъпна за известно време, чат услугата му вече не се използва.

ОТНОСИМА ПРАВНА РАМКА И ПРАКТИКА

А. Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс

7. Съгласно чл. 172а от Наказателния кодекс неправомерното копиране и разпространение на обект на авторско право се наказва с до пет години лишаване от свобода и глоба.

19. Съответните разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс относно претърсването и изземването в наказателното производство са обобщени в *Посевини срещу България* (№ 63638/14, §§ 25-31, 19 януари 2017 г.).

20. В допълнение, чл. 111 от Наказателно-процесуалния кодекс предвижда, че веществените доказателства трябва да бъдат запазени до края на наказателното производство. Те могат да бъдат върнати по-рано на правоимащите лица, когато това не би попречило на установяването на фактите.

Б. Отговорност на полицията и прокуратурата за неоснователно

задържане на доказателства

8. През декември 2011 г. Върховният касационен съд уважава деликтен иск за обезщетение във връзка с прекомерно продължителното задържане на моторно превозно средство, иззето по наказателно дело. Той приема, че задържането на иззетите вещи извън сроковете за приключване на наказателно разследване е ненужно и поражда отговорност за полицията и органите на прокуратурата (*Решение № 465 от 20.12.2011 г. по гр. д. № 1794 / 2010 г., ВКС, IV з. о.*).

22. Подобен иск е уважен в решение от август 2011 г. (което става окончателно през май 2012 г.) на Софийския апелативен съд. Националният съд приема, че двугодишното задържане на няколко иззети като доказателство компютъра е нарушило несъразмерно правото на собственост на ищеца (*Решение № 1478 от 12.08.2011 г. по гр. д. № 1330/2011 г., САС*).

23. В последващи дела гражданските съдилища разглеждат други подобни искове (виж *Решение № 425 от 07.03.2013 г. по в. гр. д. № 4636/2012 г., САС*; *Решение № 8620 от 28.11.2016 г. по в. гр. д. № 7650/2016 г., СГС*; *Решение № 4525 от 22.06.2017 г. по гр. д. № 1890/2015 г., СГС*; *Решение № 419 от 14.12.2017 г. по в. гр. д. № 1435/2017 г., ОС-Стара Загора*; *Решение № 852 от 15.04.2019 г. по гр. д. № 6637/2018 г., РС-Бургас*).

ЗАКОНЪТ

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1 И ЧЛЕН № 8 И 10 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

9. Жалбоподателят се оплаква, като се позовава на член 6 и член 7 от Конвенцията и член 1 от Протокол № 1 от изземването и задържането на сървъра му от органите на прокуратурата. Освен това той се оплаква, съгласно член 8 от Конвенцията - от изземването и задържането на кореспонденцията му и на други лични материали, намиращи се на сървъра, и съгласно член 10 - от последиците от изземването и задържането върху функционирането на уебсайта му.

25. Съдът счита, че оплакванията подлежат на разглеждане съгласно чл. 1 от Протокол № 1 към Конвенцията и членове 8 и 10 от Конвенцията. Тези разпоредби гласят, както следва:

Чл. 1 от Протокол № 1

“Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Преходните разпоредби не накърняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес или за осигуряване на плащането на данъци или други постъпления или глоби.”

Чл. 8

“1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот, на жилището и на тайната на кореспонденцията.

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

Чл. 10

“1. Всеки има право на свобода на изразяването на мнения. Това право включва свободата на всеки да отстоява своето мнение, да получава и да разпространява информация и идеи без намеса на държавните власти и независимо от държавните граници. Този член не забранява държавите да подлагат на разрешителен режим радио- и телевизионните компании и производителите на кинематографична продукция.

2. Упражняването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност и на териториалната цялост, за предотвратяването на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване разкриването на информация, получена доверително, или за гарантиране авторитета и безпристрастността на правосъдието.”

А. Аргументите на страните

1. Правителството

10. Правителството твърди, че жалбоподателят не е изчерпал наличните вътрешноправни средства за защита. То поддържа, че след прекратяване на наказателното производство в София е било възможно той да поиска от органите на прокуратурата в Троян освобождаването на веществените доказателства по чл. 111 от НПК. Освен това жалбоподателят е можел да предяви иск за неправомерно увреждане срещу прокуратурата във връзка с твърдяното неоснователно задържане на имуществото му. В подкрепа на последния аргумент правителството представя съдебните решения, посочени в точки 21-22 по-горе. Накрая, правителството твърди, че жалбоподателят никога не е повдигал оплакването си по член 8 от Конвенцията пред националните органи.

27. Правителството посочва, че сървърът на жалбоподателя е задържан от органите на прокуратурата само няколко месеца и че забавеното му освобождаване се дължи на „неадекватните действия на жалбоподателя“. Освен това сървърът не е бил подложен на експертиза и е бил върнат на заявителя в добро състояние.

28. Що се отнася до оплакването по член 10 от Конвенцията, правителството сочи, че властите не са възнамерявали да затворят уебсайта на жалбоподателя. Освен това временната липса на този уебсайт не представлява непропорционална намеса в правото на жалбоподателя на свобода на словото. Правителството твърди, че тази липса е била много кратка, тъй като на 23 юни 2010 г., два дни след изземването на сървъра, жалбоподателят е активирал това, което то смята за „бекъп версия“ на сайта. Дали тази версия е била напълно функционална, е зависело от добросъвестността и професионализма на жалбоподателя, тъй като е било в негов интерес, като се има предвид, че това е стандартната практика, да поддържа бекъп. В допълнение е от значение, че уебсайтът не е представлявал средство за участие във важен обществен дебат, нито жалбоподателят е бил журналист, лице, подаващо сигнали за нарушения или друго лице, нуждаещо се от засилена защита. На последно място, не са му налагани никакви административни, наказателни или други санкции и той по никакъв начин не е бил подвеждан под отговорност за съдържанието на уебсайта му.

2. Жалбоподателят

11. Жалбоподателят сочи, че е поискал освобождаването на сървъра си съгласно член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс, но органите на прокуратурата в София не са взели решение по въпроса. По този начин за него е било безполезно да отправя допълнително искане, на основание тази разпоредба. Вместо това той се оплаква на Главния прокурор и получава имуществото си от него. Жалбоподателят оспорва и аргумента на правителството, че може да предяви иск за неправомерно увреждане срещу прокуратурата. Той сочи, че към момента на съответните събития това средство не му е било достъпно. И накрая, жалбоподателят оспорва аргумента на правителството, че не е повдигнал оплакването си съгласно член 8 от Конвенцията пред националните органи.

30. Жалбоподателят сочи, че не е доказано, че неговият сървър, иззет от органите на прокуратурата по повод на наказателно разследване, е бил необходим за това разследване. Той никога не е бил изследван от експерт, нито е използван за нещо друго. Освен това е било възможно относимата информация, съдържаща се в него да бъде копирана.

31. Що се отнася до член 10 от Конвенцията, жалбоподателят твърди, че временната липса на достъп до неговия уебсайт в резултат на изземването на сървъра му не е изпълнила нито една от законните цели, изброени в параграф 2 от същия член. Уебсайтът е израз на интересите му към изкуството и не е послужил на никаква „аморална или антисоциална“ цел. Намесата в правата на жалбоподателя по член 10 е ненужен страничен ефект от изземването на неговия сървър, която не е оправдана. И накрая, жалбоподателят твърди, че не е бил задължен да предприема предпазни мерки срещу посегателство върху дигиталната му собственост, като поддържа пълен бекъп на своя сайт.

Б. Преценката на Съда

3. Допустимост

(а) Оплаквания, свързани с претърсването и изземването

12. Доколкото жалбоподателят се оплаква от твърдяната незаконосъобразност на самото претърсване и изземване (вж. Параграф 24 по-горе), Съдът отбелязва, че това е било еднократно действие (вж. *Делев* срещу България, № 1116/03, 19 ноември 2013, § 34 с допълнителни препратки). При липсата на ефективно средство за защита в българското законодателство по отношение на претърсването и изземването, установена от Съда (вж. *Посевини*, цитирано по-горе, §§ 84-86), шестмесечният срок по член 35, параграф 1 от Конвенцията започва да тече на датата, на която то е проведено - 21 юни 2010 г. (виж параграф 6 по-горе). Тъй като жалбата е подадена на 1 юли 2011 г., тази част от нея е подадена извън срока. Следователно следва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията.

(б) Оплакване по член 8 от Конвенцията

13. Правителството твърди, че жалбоподателят не е повдигнал на национално ниво оплакването си по член 8 от Конвенцията (вж. Параграф 26 по-горе на края).

34. Съдът е съгласен с този аргумент. Той отбелязва, че в комуникацията си с органите на прокуратурата след изземването на сървъра му жалбоподателят се оплаква само от задържането на кореспонденцията на потребителите на неговия сайт, която е била съхранявана на сървъра, и на неуточнени „обекти на авторско право“ (вж. Параграфи 9 -10 по-горе). Доколкото един път се позовава на член 8 от Конвенцията (вж. Параграф 10 по-горе на края), той прави това по общ начин и не обяснява каква е намесата в неговите права по тази разпоредба. Следователно Съдът не може да заключи, че жалбоподателят е повдигнал на национално ниво въпроса за собствените си права на личен живот и кореспонденция по ясен начин,

така че да позволи на властите да поправят твърдяното нарушение на тези права. Жалбоподателят говори по-конкретно за разработен от него софтуерен продукт (вж. Параграф 10 по-горе), но този аспект на оплакването е по-уместно да бъде разрешен по член 1 от Протокол № 1 и ще бъде разгледан в анализа под тази тема (виж параграф 46 по-долу).

35. Съответно оплакването по член 8 трябва да бъде отхвърлено съгласно член 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията за неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

(в) Останалите оплаквания

14. По отношение на останалите оплаквания - по член 1 от Протокол № 1 и по член 10 от Конвенцията относно задържането на имуществото на жалбоподателя след неговото изземване - Съдът трябва да разгледа допълнителните възражения за неизчерпване на вътрешните средства за правна защита, повдигнати от правителството (виж параграф 26 по-горе).

37. Правителството твърди, първо, че след прекратяването на наказателното производство в София жалбоподателят е трябвало да поиска връщането на своя сървър от органите на прокуратурата в Троян, тъй като по принцип е имал право, съгласно член 111 от Наказателно-процесуален кодекс. Правителството обаче не е показало, че властите в Троян някога са получавали изетите в София физически доказателства и следователно са били в състояние да вземат решение за освобождаването им. През януари 2011 г. районната прокуратура в Троян заявява, че не знае местонахождението на доказателството (вж. Параграф 13 по-горе) и в крайна сметка това доказателство е предадено от Софийската районна прокуратура (виж параграф 15 по-горе). Съответно Съдът не счита, че искане по член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс, адресирано до органите на прокуратурата в Троян, би могло да доведе до бързо връщане на сървъра на жалбоподателя. Следователно жалбоподателят не е пропуснал да изчерпи средствата за защита на национално ниво, което би могло да бъде ефективно при тези обстоятелства.

38. Що се отнася до аргумента му, че жалбоподателят е трябвало да заведе иск за непозволено увреждане срещу прокуратурата, за да търси обезщетение за предполагаемо продължителното задържане на имуществото му, правителството се позовава на две решения на националните съдилища, в които подобни иски са уважени (вж. параграфи 21-22 и 26 по-горе). Първото от тези решения е постановено от Върховния касационен съд през декември 2011 г., а второто е постановено от Софийския апелативен съд през август 2011 г. и става окончателно през май 2012 г. След това националните съдилища разглеждат други подобни иски (вж. параграф 23 по-горе).

15. Съгласно съдебната практика на Съда преценката дали вътрешноправните средства за защита са изчерпани обикновено се извършва към датата, на която е подадена жалбата (вж., наред с други източници, *Бауман срещу Франция*, № 33592 / 96, § 47, ECHR 2001-V и *O'Sullivan McCarthy Mussel Development Ltd срещу Ирландия*, № 44460/16, § 136, 7 юни 2018 г.). Докато Съдът се е отклонявал от това правило при предишни поводи (вж. например *Демопулус и други срещу Турция* (отм.) [GC], № 46113/99 и 7 други, § 87-88, ECHR 2010, и *Балакчиев и други срещу България* (решение по допустимост), § 83, № 65187/10, 18 юни 2013 г.), той не вижда оправдание за това в конкретния случай. Въпреки че от средата на 2012 г., искът за непозволено увреждане срещу прокуратурата - за неоправдано задържане на веществени доказателства, изглежда е бил налично и по принцип ефективно средство за защита, настоящата жалба е подадена на 1 юли 2011 г. Това означава че разглежданите оплаквания не могат да бъдат отхвърлени поради неизчерпване на вътрешноправните средства за защита.

40. Съдът съответно отхвърля горните възражения на правителството.

41. Накрая, Съдът отбелязва, че разглежданите оплаквания не са нито явно необосновани по смисъла на член 35, параграф 3, буква а) от Конвенцията, нито недопустими по другите основания, изброени в член 35. Следователно те трябва да бъдат обявени за допустими.

4. По същество

(а) Чл. 1 от Протокол № 1

16. Член 1 от Протокол № 1 не забранява задържането на веществени доказателства по повод на продължаващо наказателно разследване. Все пак такава мярка, която се отнася до контрола върху използването на имущество (вж. *Раймондо срещу Италия*, 22 февруари 1994 г., § 29, серия А № 281 А), трябва да отговаря на изискванията на член 1 от Протокол № 1. Следователно тя трябва да бъде предвидена в закон и да преследва легитимна цел. Действията на властите трябва също така да постигнат справедлив баланс между общия интерес и индивидуалното право на собственост (виж например *Боржонов срещу Русия*, № 18274/04, 22 януари 2009 г., §§ 57-59 с допълнителни препратки).

43. В конкретния случай сървърът на жалбоподателя е задържан от прокуратурата на основание член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс (виж параграф 20 по-горе). Така задържането има основа във вътрешното законодателство. Тъй като е установено, че сървърът частично е хоствал уебсайт, заподозрян в нарушение на авторски права - престъпление съгласно Наказателния кодекс (виж параграф 18 по-

горе) - Съдът счита, в допълнение, че задържането преследвало легитимните цели за предотвратяване на безредици или престъпления и защита на правата на другите.

44. Следователно основният въпрос е дали мярката е била пропорционална. Анализирайки този въпрос, Съдът ще вземе предвид продължителността на задържането на имуществото на жалбоподателя, неговата необходимост, последиците за жалбоподателя, както и поведението на съответните органи (вж. *Петьо Петков срещу България*, № 32130 / 03, § 105, 7 януари 2010 г.).

45. Сървърът на жалбоподателя е конфискуван на 21 юни 2010 г. и е задържан до 8 февруари 2011 г., тоест за около седем месеца и половина. Това е направено в рамките на наказателно разследване срещу трети страни, а не срещу жалбоподателя. През разглеждания период сървърът по никакъв начин не е използван за целите на разследването: той не е бил предмет на експертно или друго изследване (вж. Параграф 12 по-горе), а просто е задържан докато жалбоподателят не е успял да го освободи. Освен това не е доказано, че информацията, която би могла да бъде от значение за разследването, не е можела да бъде просто копирана; всъщност в своето решение от 29 юни 2010 г. за възлагане на експертиза разследващият, отговарящ за случая, е разпоредил такова копиране (виж параграф 11 по-горе).

17. Изглежда, че сървърът е бил използван от жалбоподателя за професионални дейности - той е хоствал няколко сайта, включително собствения си и е съхранявал работата си (софтуерния продукт, над който е работил - виж параграф 10 по-горе) в него. Още на национално ниво той заявява, че задържането на сървъра му е причинило „значителни щети“ (виж параграф 9 по-горе).

47. По време на периода на задържане жалбоподателят полага постоянни усилия да освободи имуществото си - той отправя искания, съгласно член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс, обръща се към Главния прокурор, дава обяснения (виж параграфи 8-10 по-горе). Въпреки че правителството счита някои от неговите действия за „неадекватни“ (вж. Параграф 27 по-горе), Съдът не е съгласен. Вече бе отбелязано, че след прекратяването на наказателното производство в София е нямало смисъл жалбоподателят отново да прибягва до средството за защита по член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс (виж параграф 37 по-горе). При тези обстоятелства това, че се е обърнал към Главния прокурор изглежда уместно; изглежда всъщност, че именно проверката, направена от този орган след оплакванията на жалбоподателя, подтиква Софийска районна прокуратура да реагира на ситуацията и да вземе решение за освобождаване на доказателството (вж. параграфи 13-15 по-горе).

48. Що се отнася до поведението на съответните власти, Съдът отбелязва, че първоначалната експертиза е била назначена от разследващ полицаи скоро след изземването на сървъра от жалбоподателя (виж параграф 11 по-горе). Въпреки че такава експертиза никога не е била изготвена, Софийската районна прокуратура е действала своевременно и при прекратяването на това производство, след като е станало ясно, че производство по същите факти е висящо в Троян (виж параграф 12 по-горе).

49. Въпреки че в решението за прекратяване е записано, че веществените доказателства в София ще бъдат предоставени на разположение на Троянската районна прокуратура (виж параграф 12 по-горе), нито последната прокуратура, нито тази в София, предприемат допълнителни действия, насочени към разглеждане или освобождаване на доказателствата до намесата на Върховна касационна прокуратура, провокирана от оплакванията на жалбоподателя. Както бе отбелязано по-горе, доказателствата - включително сървъра на жалбоподателя - са били просто държани, като Троянската районна прокуратура дори не е била запозната с местонахождението им (виж параграф 13 по-горе).

50. Горните съображения - фактът, че сървърът на жалбоподателя никога не е изследван за целите на наказателното разследване, което не е насочено срещу жалбоподателя, а срещу трети страни, възможността за копиране на необходимата информация, значението на сървъра за професионалната дейност на жалбоподателя, както и частичното бездействие на районната прокуратура в София - означават, че задържането на сървъра на жалбоподателя между 21 юни 2010 г. и 8 февруари 2011 г. е било непропорционално. Следователно националните власти не са успели да постигнат необходимия справедлив баланс между легитимната цел, преследвана по делото, и правата на жалбоподателя при нарушение на член 1 от Протокол № 1.

51. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба.

(6) Член 10 от Конвенцията

(i) Относно естеството на намесата в правата на жалбоподателя

18. Съдът постановява, че „[i] с оглед на неговата достъпност и способността му да съхранява и комуникира огромно количество информация, Интернет играе важна роля за подобряване на достъпа на обществеността до новини и улесняване на разпространението на информация като цяло“ (вж. *Times Newspapers Ltd срещу Обединеното кралство* (№ 1 и 2), номера 3002/03 и 23676/03, § 27, ЕСПЧ 2009, и *Ахмет Юлдирум срещу Турция*, № 3111/10, § 48, ЕСПЧ 2012 г.).

53. Съдът също така е приел, че член 10 гарантира свободата на изразяване на „всеки“. Той не прави разлика между естеството на

преследваната цел. Освен това той се прилага не само за съдържанието на информация, но и за средствата за разпространение, тъй като всяко ограничение, наложено на последните, непременно пречи на правото на получаване и разпространение на информация (вж. *Ахмет Юлдирум*, цитиран по-горе, § 50 с допълнителни позовавания).

54. Що се отнася до разглежданото дело, Съдът отбелязва, че уебсайтът на жалбоподателя, посветен на японската аниме култура, представлява средство за упражняване на свободата на изразяване.

55. След като властите изземват сървъра на жалбоподателя и информацията, съдържаща се в него на 21 юни 2010 г., уебсайтът, хостван на този сървър, не е наличен за известно време. Правителството твърди, че само два дни след изземването жалбоподателят е активирал така наречената „бекъп версия“ (виж параграф 28 по-горе). От предоставената на Съда информация обаче става ясно, че жалбоподателят публикува само изявление, с което призовава прокуратурата да освободят сървъра му (виж параграф 17 по-горе). Според жалбоподателя около месец по-късно, на 27 юли 2010 г., той качва това, което нарича „минимална“ версия на сайта, в която по-специално форумът, чат услугата и услугата за хостинг на изображения остават напълно недостъпни (*ibid.*).

56. Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е представил доказателства за частите от уебсайта, които е успял да възстанови. И все пак неговото твърдение, че след 21 юни 2010 г. той е бил в състояние да рестартира само значително ограничена версия, се подкрепя от оплакванията, които повдига пред местните власти (вж. Параграфи 8-9 по-горе). Въпреки че липсата на подробности относно намалената функционалност на уебсайта на жалбоподателя по принцип може да бъде взета предвид при преценката на претърпените вреди (вж. Параграф 73 по-долу), Съдът е удовлетворен, за целите на анализа си относно наличието на намеса в правата на жалбоподателя по член 10, че задържането на сървъра е продължило да възпрепятства свободата на изразяване на жалбоподателя, до окончателното му връщане.

57. Намесата в свободата на изразяване на жалбоподателя е резултат от задържането както на неговия хардуер - сървър, така и на данните, съхранявани на него. Дори да приеме, че възстановяването на данните би позволило пълното възстановяване на уебсайта, Съдът не вижда на каква основа жалбоподателят би бил задължен да поддържа пълно бекъп копие на данните на своя сървър във всеки един момент.

58. Накрая, Съдът изтъква, че ограничената функционалност на уебсайта на жалбоподателя между юни 2010 г. и февруари 2011 г. се дължи на действията на прокуратурата, която задържа за дълго време сървъра, хостващ този уебсайт. Въпреки, че тези мерки не са насочени срещу въпросния уебсайт, който не е бил обект на разследване, нито е

имало твърдения, че е нарушил закона, мерките на властите са довели до фактическите ограничения, обсъдени по-горе.

59. Следователно Съдът заключава, че по делото има намеса от страна на публичен орган в правото на жалбоподателя на свобода на изразяване (вж. *mutatis mutandis*, *Ахмет Юридим*, цитиран по-горе, § 55). Тази намеса се състои в задържането на сървър на жалбоподателя и информацията, съдържаща се на него, от прокуратурата, което е довело до първоначалната липса на уебсайта на жалбоподателя, последвана от силно ограничената функционалност на сайта за няколко месеца.

(ii) Дали тази намеса е оправдана

19. Описаната по-горе намеса ще представлява нарушение на член 10, освен ако не е „предвидена в закон“, преследва една или повече от легитимните цели, посочени в член 10 § 2 и е „необходима в демократичното общество“ за постигането на тези цели.

61. По отношение на първото и второто от тези изисквания, а именно, че намесата би трябвало да бъде „предвидена в закон“ и да преследва легитимна цел, Съдът се позовава на своя анализ по член 1 от Протокол № 1, където установи, че задържането на сървър на жалбоподателя, изет като доказателство в наказателното производство, е имало валидно правно основание в член 111 от Наказателно-процесуалния кодекс и е послужило на законните цели за предотвратяване на безредици и престъпления и защита правата на другите (виж параграф 43 по-горе). Тъй като намесата в правата на жалбоподателя съгласно член 10 от Конвенцията произтича от същите факти - задържането на сървър му от прокуратурата - тази намеса също е била „предвидена в закона“ и е преследвала същите легитимни цели в общ интерес. Трябва допълнително да се отбележи, че жалбоподателят не е оспорвал, че уебсайт, заподозрян в нарушаване на авторски права, е бил частично хостван на неговия сървър.

20. Ето защо основният въпрос е дали намесата е била пропорционална на легитимните цели, описани по-горе.

63. Разглеждайки този въпрос, Съдът отново ще се позове своя анализ по член 1 от Протокол № 1. По този член той установи, че намесата на публичните органи в правата на жалбоподателя, по-специално продължителното задържане на неговия сървър като доказателство по наказателно производство срещу трети страни, е било ненужно, тъй като сървърът никога не е бил изследван за целите на разследването. Освен това е било възможно да се копира съответната информация и сървърът да бъде върнат, а прокуратурата не е предприела необходимото, въпреки че жалбоподателят многократно е подавал искания за това (вж. Параграфи 45-50 по-горе).

21. Що се отнася до настоящия анализ, Съдът отбелязва още веднъж, че сървърът на жалбоподателя, задържан от органите на прокуратурата в София за седем и половина месеца, никога не е бил използван за целите на наказателното разследване, което не е насочено срещу жалбоподателя или неговия уебсайт, а просто е бил съхраняван докато жалбоподателят е успял да си го получи обратно. Показателно е също, че макар жалбоподателят да заявява многократно, че сървърът е хоствал собствения му уебсайт, че много от функциите на този уебсайт са спрели да работят и не могат да бъдат възстановени, както и че сайтът е бил сравнително популярен и неговата липса му причинява финансови щети (вж. параграфи 8-10 по-горе), органите на прокуратурата остават неактивни за дълъг период от време. Поспециално, Софийската районна прокуратура, където е задържан сървърът, оценява необходимостта от това задържане и взема решението за освобождаване на сървъра, едва след като е инструктирана от Върховната касационна прокуратура (виж параграфи 14-15 и 49 по-горе).

65. Правителството посочва, че не са наложени наказателни, административни или други санкции на жалбоподателя, както и че не е подведен под отговорност за съдържанието на неговия уебсайт (виж параграф 28 по-горе). Съдът отбелязва, че макар да изглежда, че жалбоподателят е хоствал на своя сървър уебсайт, заподозрян, че публикува съдържание в нарушение на авторските права, в нито един момент местните власти не са го обвинили, че той носи каквато и да е отговорност за предполагаемите нарушения на авторските права. Тъй като намесата в свободата на изразяване на жалбоподателя е резултат от действия, предприети от властите при събиране на доказателства срещу трети лица, Съдът не вижда как фактът, че не са наложени санкции, може да бъде от значение за анализа на пропорционалността.

66. Правителството посочва също, че жалбоподателят не е бил журналист, лице, подаващо сигнали за нарушения или друго лице, нуждаещо се от засилена защита (виж параграф 28 по-горе). Вярно е, че изразяването, използвано от него, е артистично и като такова не се ползва от високото ниво на защита характерно за политическата реч (вж. *Кастелс срещу Испания*, 23 април 1992 г., § 42, серия А № 236, и *Джейлан срещу Турция* [GC], № 23556/94, § 34, ECHR 1999 IV). Независимо от това, при обстоятелствата по настоящия случай, както бяха обсъдени по-горе, това съображение е недостатъчно, да наклони баланса в полза на правителството. Съдът изтъква още веднъж, че задържането на сървъра на жалбоподателя в наказателното производство се оказва ненужно за целите на разследването и че за определен период от време прокуратурата не полага усилия да коригира последиците от своите действия върху свободата на

изразяване на жалбоподателя, въпреки че е била информирана за тези последици много пъти.

67. Горното означава, че намесата в правото на свобода на изразяване на жалбоподателя, както е описано по-горе, не е мярка, пропорционална на легитимните цели. Следователно тя не е „необходима в едно демократично общество“, както изисква член 10 от Конвенцията.

68. Следователно е налице нарушение на тази разпоредба.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

22. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

23. Жалбоподателят претендира за 7 000 български лева, еквивалента на приблизително 3,580 евро, плюс лихва за имуществени вреди, като обезщетение за „унищожени онлайн ресурси“ и за невъзможността да използва сървъра си, докато той е бил задържан от органите на прокуратурата. В подкрепа на това твърдение той е представил декларация за броя на потребителите, посещаващи неговия уебсайт преди изземването на неговия сървър. Жалбоподателят претендира за още 15 000 евро за неимуществени вреди.

71. Правителството оспорва иските. То счита иска за имуществени вреди за „произволен“ и „недоказан“.

72. Съгласно правило 60 § 2 от Правилника на Съда всеки иск, направен съгласно член 41 от Конвенцията, трябва да бъде подаден заедно със съответните подкрепящи документи. Жалбоподателят обаче не е представил документи, които да докажат имуществените вреди, които той твърди, че е претърпял. По-специално, изявлението му за броя на посетителите на неговия уебсайт е недостатъчно за установяване на такива вреди. Съответно Съдът отхвърля това искане (вж., наред с други органи, *Couderc и Hachette Filipacchi Associés срещу Франция* [GC], № 40454/07, § 157, ЕСПЧ 2015 (извлечения)).

73. По отношение на неимуществените вреди Съдът, предвид обстоятелствата по случая, по-специално естеството на намесата в правата на жалбоподателя съгласно член 10 от Конвенцията, и вземайки решение за справедливост, присъжда на жалбоподателя 5200 евро.

Б. Разходи и разноси

24 Жалбоподателят също претендира за 3 140,42 EUR за направените разноси за процесуално представителство пред Съда и за превод. В подкрепа на това твърдение той е представил договор за процесуално представителство, фактура, показваща, че е платил на своите представители 1200 евро, справка за изработени часове и договор за превод. Жалбоподателят поиска всяка сума, присъдена по тази точка, освен 1200 евро, които вече са платени от него, да бъде прехвърлена директно на процесуалните му представители, г-н Екимджиев и г-жа Бончева.

75. Правителството оспорва иска, като го счита за прекомерен.

76. Според съдебната практика на Съда, жалбоподател има право на възстановяване на разноси само доколкото е доказано, че те са били действително и необходимо направени и са разумни по отношение на размера. В конкретния случай, като се има предвид обстоятелствата по случая и по-специално фактът, че част от жалбата е обявена за недопустима, Съдът счита за разумно да присъди сумата от 1800 EUR, покриваща разходите по всички пера. По искане на заявителя, 1200 евро следва да бъдат изплатени на него, а остатъкът - директно на законните му представители.

В. Лихви за забава

25. Съдът счита за целесъобразно размерът на мораторната лихва да се базира на пределната лихва по кредитите на Европейската централна банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ ПРИЧИНИ СЪДЪТ, ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* оплакванията по член 1 от Протокол № 1 и член 10 от Конвенцията относно задържането на имуществото на жалбоподателя за допустими, а останалата част от молбата - недопустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 1 от Протокол № 1;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 10 от Конвенцията;
4. *Приема, че*
 - а) държавата-ответник трябва да плати на жалбоподателя в рамките на три месеца от датата, на която съдебното решение стане

окончателно, в съответствие с член 44, параграф 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат преобразувани в български левове по приложимия курс към датата на плащането:

i) 5 200 евро (пет хиляди двеста евро), плюс всички дължими от жалбоподателя данъци, за неимуществени вреди;

(ii) 1800 евро (хиляда осемстотин евро) плюс всички дължими от жалбоподателя данъци, за разходи и пазноски, 1200 евро (хиляда и двеста евро) от които да бъдат платени на жалбоподателя, а останалата част - директно на процесуалните му представители;

б) че от изтичането на горепосочените три месеца до плащането се изплаща проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната лихва по кредитите на Европейската централна банка през периода на забавяне плюс три процентни пункта;

5. Отхвърля останалата част от иска на жалбоподателя за справедливо обезщетение.

Съставено на английски език и съобщено писмено на 26 март 2020 г., в съответствие с правило 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудиа Вестердайк
Секретар

Шифра О'Лиъри
Председател